

N:o 32.

Af herr **Björklund** m. fl., angående skrifvelse till Konungen i fråga om inrättande af förliknings- och skiljenämnder i tvister mellan arbetare och arbetsgifvare.

Under den närmaste tiden hafva å industriens fält — särdeles inom sågverksrörelsen i Norrland — inträffat vissa tilldragelser, som fäst allmänhetens blickar och uppmärksamhet vid sig. Det är den flera gånger förut förda, men icke fullt nedlagda striden mellan de båda viktiga faktorerna i storindustrien, kapital och arbete, som åter blossat upp. Visserligen har striden nu öfverskridit gränserna för den ekonomiska intressesferen, men det är ögonskenligt, att tvisteämnet är en frukt af forna intressebrytningar och därför, om det får utveckla sig, kan komma att medföra känbara och oberäkneliga följder för endera eller båda parterna.

Å ena sidan vill nu arbetsgifvaren göra sig fri från det tryckande och orättmätiga tvång, som ett starkt utveckladt föreningsväsende inom arbetarelagren lagt eller sträfvar att lägga på honom, och i tid skydda sig mot de djupa ingrepp i sin verksamhet, som han ser hota från håll utom egna arbetarekretsar; och å andra sidan söka arbetarne med all magt häfda den ställning i ekonomiskt och äfven i socialt hänseende, de vunnit

genom en på en utpreglad samhörighetskänsla hvilande sammanslutning till gemensamt bästa; och de hålla högt sin rätt att, utan någon som helst påverkan från arbetsgifvarne, få bestämma om och på hvad sätt de skola ställa sig under föreningsväsendet eller icke.

Huru striden, såsom den nu gestaltat sig, skall aflöpa, är icke lätt att förutsäga, men det kan förutses, att den skall lemna svårläkta sår efter sig, och att, om den ena parten nödgas vika, lugnet icke skall blifva långvarigt, utan räcka endast, till dess den förlorande finner sig hafva hemtat de krafter eller vunnit den ställning eller det understöd från utomstående, som ingifva honom förhoppning om att återtaga hvad han förlorat och kanske äfven derutöfver tillkämpa sig en förmån till den andres nackdel.

Att ingå i bedömandet af frågan om det mer eller mindre berättigade i de anspråk, som från de skilda sidorna framföras och som man söker få främjade med kraftmedel, ligger utom ändamålet med den hemställan, här nedan kommer att göras; och det är äfven vanskligt att uttala sig derom, då fordringarna ställas olika i de särskilda förvecklingar, som yppats mellan arbetsgifvare och arbetare, och äfven få vexlande utseende under olika belysningar. Men det må framhållas, hvilket äfven ligger i öppen dag, att, derest de beklagliga intressetvisterna mellan arbetsgifvare och arbetare icke varda utjemnade med lugn eftertanke och noggrant afvägande af båda parternas billiga och befogade kraf, de skola, såsom de ock hittills flerstädes gjort, urarta på ett sätt, som medför starka rubbningar i vårt uppblomstrande näringslif och omfattande förluster för såväl arbetsgifvare som arbetare samt äfven störande inverka på samhällets lugn och jemna utveckling. Stridigheterna skola svårigen hållas inom sina egentliga rāmärken, utan sträcka sina verkningar vidt derutöfver. En sådan uppfattning vinner stöd deri, att arbetarne för att nå syftet, frigörelse från arbetsgifvarnes verkliga eller förmenta öfvervälde, ej sällan tillgripa våldsamma medel af sådan art, som uppenbarligen innebär den djupaste kränkning af den personliga rättigheten att fritt bestämma öfver sin arbetskraft, och i den omständigheten, att de arbetareorganisationer, hvilka öfvertagit en ledande rol i tvisterna, utgöra hårdar för politiska grundsatser och åskådningssätt, som fordra fullkomligt uppbrytande af de åldriga grundvalarna för vår samhällsbyggnad.

Ställningen mellan arbetsgifvare och arbetare är mångenstädes af allvarlig natur, och fara är för handen, att äfven å ställen, der förhållandet ännu är godt, af ganska obetydliga anledningar schismer skola uppväckas,

hvilka icke blifva lätta att undanröjja, utan att i sinnena skall qvarblifva en bitterhet, som vid lägligt tillfälle tager sig utbrott.

För dessa nu anmärkta företeelser inom industrien böra statsmagterna icke sluta ögonen till, utan följa dem med uppmärksamhet och söka i den mån, det sig göra låter, om icke förebygga uppkomsten deraf, dock mildra verkningarna, så att dessa ej förlama näringslifvet, sprida oro inom samhällskroppen samt draga fattigdom och betryck inom hem, der förut förnöjsamhet och burgenhet varit bofaste.

Hvarest de bästa och verksammaste medlen härför äro att finna, våga vi icke yttra oss om, men vi hysa den förhoppning, att, derest parterna bereddes tillfälle att på ett lätt och ändamålsenligt sätt draga sina tvister under pröfning af utaf dem valda förtroendemän, till hvilkas sakkunskap, redbarhet och goda vilja de hade tilltro, många konflikter skulle redan i begynnelsen utplanas till båtнад och tillfredsställelse för båda parterna. Med säkerhet skulle den, som i mer eller mindre mån blefve förlorande, finna sig deri med större jemnmod, än om den ena partens tillfälliga öfverlägsenhet finge fälla utslaget. Förtroendet till en sådan anordning skulle utan tvifvel höjas, om statsmagterna ville gifva den sitt understöd i en eller annan form.

Dylika medel för arbetskonflikters slitande äro icke opröfvade. De hafva, tillkomna på frivillighetens väg, här i landet på flera ställen med god framgång användts, och i flera främmande länder, der lagstiftningen gifvit dem en fast och tillitsväckande form — såsom i skiljedomstolar eller förlikningsnämnder — lära goda resultat deraf visat sig. Vi anse därför, att utlandets föredöme och erfarenheten inom landet böra mana till undersökning, huruvida icke äfven här idén om förliknings- och skiljenämnder lämpligen bör komma till användning.

Förslag härom är väckt i Andra Kammaren af herr A. H. Göthberg uti motion n:o 118, till hvilken vi hänvisa. Frågan är således redan förelagd Riksdagen, men då vi föreställa oss, att densamma skall få en mera mångsidig och djupgående utredning, om den i god tid drages under Första Kammarens pröfning, än om den efter dess möjliga godkännande af Andra Kammaren kanske först under Riksdagens senaste skede, då en mängd viktiga ärenden tränga på, skall till behandling i Första Kammaren företagas, tillåta vi oss att i likhet med herr Göthberg hemställa,

att Riksdagen genom skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller om utredning rörande lämpligheten af en lag-

stiftning i fråga om förliknings- och skiljenämnder mellan arbetare och arbetsgivare samt om framläggande för Riksdagen af de förslag, som med anledning häraf må synas påkallade.

Stockholm den 9 mars 1899.

Olof Björklund.

I. von Stapelmohr.

Joh. P. Dahlberg.

C. O. Bergman.

C. P. af Burén.

I motionens syfte instämma:

Carl von Friesen.

Philip Leman.